

PERSPECTIVE POSTMODERNE DENATURATE ASUPRA MORȚII¹ Distorted postmodern perspectives concerning death

Costin Silviu Marcel

Abstract: *The present study proposes to address some aspects concerning euthanasia, cremation and burial. In present times a permanent solution is searched in order to ensure a more comfortable life and a valid solution by which the passing in the afterlife can be controlled precisely with the help of modern medicine. Unfortunately, some of the proposed solutions are not in accordance with the principles of Christian morality. An example of this is the euthanasia, legalized in some states. Death regarded as one of the certainties of life represented and still represents a phenomenon over which many historians, anthropologists and theologians have turned their attention. One of the analyzed perspectives was the burial rite used by several peoples and beliefs. Since Antiquity the funeral rite is the most common one. With the spread of Christianity, the funeral was preferred to the process of incineration, because the last one has no biblical basis.*

Key words: death, afterlife, euthanasia, cremation, burial.

Una dintre cele mai certe realități,² de care nici o epocă istorică nu a reușit să facă abstracție, este moartea.³ Ea a urmat îndeaproape ritmurile și cadențele istoriei, a cenzurat și a temperat marile elanuri ale umanității.⁴ Este definită în mediul medical drept încetarea completă și definitivă a vieții⁵ și în mediul teologic drept despărțirea sufletului de trup.⁶ În urma descoperirilor medicale ulterioare, definiția morții a fost extinsă. Datorită faptului că activitatea cardiacă și cea respiratorie poate fi susținută cu ajutorul ventilației mecanice, a fost introdus termenul de „moarte cerebrală”,⁷ prin care se înțelege o pierdere ireversibilă a activității creierului, acesta fiind semnul instalării morții.⁸ Încă din primele veacuri creștine, grija ca trupurile creștinilor să fie înmormântate a devenit un cult de la care nu se abătea nimeni.⁹ Acest lucru nu era văzut drept o povară deoarece în cultul creștin moartea reprezintă o trecere spre înviere și nu sfârșitul definitiv al existenței.¹⁰

¹ Doctorand la Școala doctorală de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și bursier POSDRU în cadrul programului: „MINERVA-Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și post-doctorală. Contract: POSDRU 159/1.5/S/137832”, obținut de Academia Română, Filiala Cluj-Napoca.

² Ștefan Iloaie, *Cultura vieții. Aspecte morale în Bioetică*, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2009, p. 125.

³ Toader Nicoară, *Clio în orizontul mileniului trei*, vol II, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2009, p. 63.

⁴ *Ibidem*.

⁵ http://www.dictionarmedicalonline.ro/termen_moarte.htm, accesat în data de 06.11.2014.

⁶ Sfântul Grigore de Nyssa, *Despre suflet și înviere. Despre învățătura creștină*, ed. a II-a, trad., note și comentarii de Pr. Grigore Teodorescu, București, Editura Herald, 2012, p. 67.

⁷ Mîrcea Gelu Buta, Liliana Buta, „Conflicte etice în declararea morții cerebrale”, în *Bioethica*, anul LVI, nr. 1, 2011, pp. 34-35.

⁸ Andrei Claudiu Hrișman, *Cultura morții în România actuală. Câteva probleme sociale și bioetice*, Târgu Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2010, p. 137.

⁹ Valeriu Drăgușin, *Marea vieții*, Iași, Editura Bucovina, 2009, p. 109.

¹⁰ Andrei Claudiu Hrișman, *Cultura morții în România*, p. 136.

„Distorted postmodern perspectives concerning death”, *Astra Salvensis*, II, 4, p. 159-165

Societatea (post)modernă,¹¹ din ce în ce mai secularizată,¹² tinde să pună problema morții în cu totul alt mod decât cel prezentat până acum. Se constată o schimbare a atitudinilor și sentimentelor, când vine vorba de moarte.¹³ Mai exact, societatea contemporană caută să deritualizeze moartea (în parte a și reușit)¹⁴ și să o considere un eveniment asupra căruia nu trebuie insistat foarte mult.¹⁵ Dacă în societatea tradițională ritualurile funerare erau îndeplinite în mare parte de familie și rude, iar la înmormântare participau aproape toți membrii comunității (comunitatea locală, parohia),¹⁶ în societatea postmodernă aceste percepții s-au schimbat, ritualurile fiind îndeplinite de firme specializate, iar participarea la înmormântare se reduce la prezența familiei, a rudelor apropiate și a unor apropiați ai familiei. Comunitatea, cu precădere cea urbană, se detașează de acest eveniment pe care-l consideră „o problemă a familiei respective”, nicidecum a comunității. În plan personal, omul caută să amâne cât mai mult momentul morții,¹⁷ grație descoperirilor din domeniul medical, capabile să-i prelungească viața (în alte epoci unele afecțiuni grave ar fi fost mortale în lipsa unor intervenții medicale foarte dificile și a aparaturilor de înaltă clasă).¹⁸ Uneori, aceste tehnologii nu mai reușesc să vindece afecțiunea sau să stopeze evoluția unei patologii, prelungind doar agonia persoanei în cauză pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp. Această situație este acceptată în general de aparținătorii persoanei suferinde pentru a o menține în viață încă o perioadă. Momentul morții îi găsește pe cei mai mulți dintre semenii noștri pe un pat de spital¹⁹ sau al altor instituții de asistență, înconjurați de cadre medicale²⁰ și de foarte multă aparatură sofisticată care devine și ea ineficientă când „fatidicul eveniment” se produce.

Astăzi, pentru a rezolva mai ușor problema morții, se pune din ce în ce mai mult în discuție problema legiferării eutanasiei și în România. Susținătorii acestei idei consideră eutanasia drept posibilitatea unei persoane a cărei afecțiuni devin de nesuportat,²¹ de a muri în „demnitate”.²² Se invocă chiar și un „drept la moarte” de care ar putea dispune oricând persoana grav bolnavă.²³ Susținătorii acestei idei nu iau

¹¹ Teofil Tia, *Era post-modernă: o eră a vulnerabilității credinței?*, Alba Iulia, Editura Universității „1 Decembrie 1918”, 2012, pp. 3-20.

¹² Ioan Bizău, *Viața în Hristos și maladia secularizării*, Cluj-Napoca, Editura Patmos, 2002, pp. 15-19.

¹³ Toader Nicoară, *Clio în orizontul*, p. 79.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ Ștefan Iloaie, *Cultura vieții*, p. 129.

¹⁶ Simeon Florea Marian, *Înmormântarea la români. Studiu etnografic*, București, Editura Saeculum vizual, 2009, pp. 361-368.

¹⁷ Ștefan Iloaie, „Sindromul înveșnicirii. Darul vieții și atitudinea față de aceasta”, în *Bioethica*, anul LIV, nr. 2, 2009, pp. 7-13.

¹⁸ Andrei Claudiu Hrișman, *Cultura morții în România*, p. 138.

¹⁹ Toader Nicoară, *Clio în orizontul*, p. 79.

²⁰ Ștefan Iloaie, *Cultura vieții*, p. 129.

²¹ Andrei Claudiu Hrișman, *Cultura morții în România*, pp. 139-140.

²² Toader Nicoară, *Clio în orizontul*, pp. 79-80.

²³ Mircea Gelu Buta, Liliana Buta, *Conflicte etice*, p. 34.

în calcul dacă actul eutanasiei este unul moral sau nu,²⁴ ci doar caută să găsească o „rezolvare” pentru a încheia cumva „onorabil” suferința unor semeni aflați într-o dependență totală față de cei din jur și în imposibilitatea de a-și recăpăta vreodată sănătatea printr-un act medical. Este luat exemplul unor țări dezvoltate economic și cultural care dau curs cererilor în care este solicitată eutanasierea unor persoane grav bolnave, fără a se pune nicio clipă problema factorului religios.²⁵

De cealaltă parte, susținătorii unei idei mai umane, mai respectuoase²⁶ față de cel aflat în suferință și a unei morți cu adevărat în demnitate propun și susțin îngrijirea paleativă a persoanelor aflate în stadiul terminal al unei boli incurabile,²⁷ prin acordarea tratamentului medical necesar pentru a înlătura durerea fizică²⁸ și acordarea asistenței spirituale,²⁹ iar în paralel, acordarea asistenței aparținătorilor acestor persoane.³⁰ În plan spiritual, exprimarea acordului unei persoane pentru a fi eutanasiată (acolo unde cadrul legal o permite) înseamnă o dublă catastrofă, pe de o parte are loc pierderea vieții biologice, iar pe de altă parte intervine moartea sufletească.³¹ În acest caz, moartea sufletească s-a produs înainte ca această persoană să ia decizia de a-și semna actul de suprimare a propriei vieți (dacă a semnat acest act, fiind integră din punct de vedere mintal).³² Susținătorii nelegiferării eutanasiei aduc, pe lângă argumentele de ordin moral, și argumente de natură medicală care demonstrează plauzibil că eutanasia nu anulează problema suferinței.³³ Mai mult, ea încalcă libertatea persoanei în cauză (care și-a dat consimțământul în scris că dorește să fie eutanasiată) de a reveni asupra deciziei în momentul în care acest act este în derulare.³⁴ În consecință, încercarea de a elimina o durere insuportabilă din corpul unei persoane suferinde, folosind eutanasia, are drept efect distrugerea întregului organism, în loc să elimine cauza durerii.³⁵ Un alt risc al legalizării eutanasiei este dat de posibilitatea de a se abuza de această prevedere legislativă, ajungându-se în cele din urmă ca acest fenomen să nu mai poată fi controlat cu ușurință.³⁶ Deși, uneori, printr-un articol dintr-un ziar sau prin câteva opinii postate pe un forum, sunt reamintite publicului larg efectele „pozitive” pe care le-ar aduce o

²⁴Adriano Pessina, „Eutanasia. Despre moarte și despre alte lucruri. Dreptul de a refuza tratamentele”, în *Bioethica*, anul LV, nr. 1, 2010, p. 119.

²⁵Ștefan Iloaie, *Cultura vieții*, p. 173.

²⁶Toader Nicoară, *Clio în orizontul*, p. 80.

²⁷Jean-Claude Larchet, *Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace...*, București, Editura Basilica, 2012, pp. 206-207.

²⁸Andrei Claudiu Hrișman, *Cultura morții în România*, p. 154.

²⁹Mircea Gelu Buta, „Spiritualitatea actului medical în fazele terminale de boală”, în *Bioethica*, anul LV, nr. 1, 2010, pp. 111-115.

³⁰Toader Nicoară, *Clio în orizontul*, p. 80.

³¹Pavel Chirilă, Lucian Gavrilă, Cristina Gavrilovici, Andreea Băndoiu, *Principii de bioetică creștină. O abordare ortodoxă*, București, Editura Christiana, 2008, p. 203.

³²Ștefan Iloaie, *Cultura vieții*, p. 135.

³³Andrei Claudiu Hrișman, *Cultura morții în România*, p. 143.

³⁴*Ibidem*.

³⁵*Ibidem*.

³⁶*Ibidem*.

„Distorted postmodern perspectives concerning death”, *Astra Salvensis*, II, 4, p. 159-165

eventuală legiferare a eutanasiei, totuși, un sondaj de opinie realizat în 2009 arată că doar 12,28% dintre respondenți erau de acord cu legalizarea eutanasiei în România.³⁷

Față de această problemă stringentă, Biserica nu a rămas pasivă și a oferit un răspuns pertinent. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române recomandă acordarea tuturor tratamentelor pentru alinarea suferințelor, bolnavilor aflați în ultima fază a unei boli incurabile, întrucât încercarea umană datorată suferinței este cea care generează în mintea celor suferinzi, dorința de a elimina prin moartea la cerere, suferința lor.³⁸ Sinodul recomandă îngrijirea necondiționată, de către medici, a pacienților aflați în stadiul terminal al unei boli, până în momentul încetării vieții.³⁹ Este respinsă orice tentativă, sub orice formă, de suprimare a vieții pentru „binele bolnavului” și atitudinea cuiva de a-și pune singur capăt vieții.⁴⁰ De altfel în Codul de deontologie medicală și în Jurământul lui Hipocrate se arată clar că medicul nu are dreptul și nu trebuie să suprimă viața unei persoane în mod intenționat.⁴¹ Pentru un creștin conștient de apartenența sa, problema suicidului sau a eutanasiei nu se pune sub nicio formă. În viziunea creștină, suferința (durerea fizică și psihică) este văzută drept o cruce pe care omul trebuie să o poarte cu demnitate, ea având rolul de a-l pregăti pe om pentru Împărăția lui Dumnezeu.⁴² În momentele de suferință este pusă la încercare răbdarea, nădejdea și dragostea celui în cauză și a celor din jurul său.

Incinerarea. Istoric și actualitate:

O altă anomalie propusă insistent, de către anumite organizații sau persoane publice, este incinerarea. Arderea trupului celui declarat oficial mort este considerată de aceste persoane ca fiind egală cu înhumarea lui. Existența unor cazuri recente, când unele persoane publice au cerut sau ar fi cerut (testament, declarații) să fie incinerate după deces, a readus în discuție problema cremațiunii. Cei care susțin că această practică trebuie extinsă, aduc argumente, în special de ordin istoric. Înființarea Crematoriului „Cenușa” din București în 1925 a fost văzută drept „o sincronizare cu ceea ce se întâmpla în spațiul Europei Occidentale și cel nord american”.⁴³ Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a luat poziție față de acest act și a respins incinerarea corpurilor umane prin două hotărâri sinodale emise în anii 1928 respectiv 1933.⁴⁴ În aceste hotărâri, incinerarea morților era catalogată drept o practică necreștină la care

³⁷ *Ibidem*, p. 157.

³⁸ Ștefan Iloaie, *Cultura vieții*, p. 177.

³⁹ *Ibidem*, p. 175.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 177.

⁴¹ Jean-Claude Larchet, *Sfârșit creștinesc vieții noastre*, pp. 113-114.

⁴² Andrei Claudiu Hrișman, *Cultura morții în România*, p. 147.

⁴³ Marius Rotar, „Eternitatea prin cenușă: preludiv la o cercetare asupra crematoriilor și incinerărilor umane în România secolelor XIX-XXI (I)”, în vol. *Murire și moarte în România secolelor XIX-XX*, coordonatori Marius Rotar, Corina Rotar, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2007, pp. 148-149.

⁴⁴ <http://www.arhivam.ro/resurse/2279-hotarari-ale-sf-sinod-privind-inhumarea-biserica-ortodoxa-romana>, pagină accesată în data de 07.11.2014.

credincioșii erau îndemnați să nu recurgă niciodată.⁴⁵ Arderea trupurilor a fost considerată ca fiind și un act de profundă necredință: „de aceea își ard trupurile după moarte cei ce își închipuiesc că totul se sfârșește cu moartea și că după moarte nu mai e nimic”.⁴⁶ Prin aceleași decizii sinodale a fost interzisă oficierea slujbei înmormântării pentru o persoană care a ales să fie incinerată: „preoții să-i prevină din vreme pe enoriași, atrăgându-le atenția, în cazul când cineva dintre ei ar voi să se incinereze, Biserica le va refuza orice asistență religioasă, fie la înmormântare, fie la pomenirea pentru morți după înmormântare”.⁴⁷

Pentru intensificarea propagandei pro-incinerare, a fost înființată în 1934 revista „Flacăra Sacră” în care adepții acestei practici susțineau deschis, prin articole, incinerarea umană.⁴⁸ Recunoașterea incinerării în Codul Penal al lui Carol al II-lea din 1936 a însemnat punerea ei pe aceeași treaptă cu înhumarea unei persoane declarată decedată.⁴⁹ Cel mai probabil datorită mediatizării acestei practici și pe fondul legiferării ei, în 1937 numărul persoanelor care au ales să fie incinerate atinge cifra de 581, număr dublu față de cel înregistrat în anul 1928 când a fost pus în funcțiune Crematoriul din București (singurul din țară).⁵⁰ În presa bisericească au apărut reacții referitoare la acest subiect în anii 1962⁵¹ și 1967.⁵² Teologul Vladimir Prelipcean explica, folosind argumente plauzibile, de ce nu este bine să se incinereze morții, practică, „ce se manifesta în marile orașe cu aglomerație de populație”.⁵³ În 1993 s-a deschis cel de-al doilea crematoriu uman din România, la Vitan Bârzești, rămânând singurul de acest fel din țară, deoarece Crematoriul Cenușa a fost închis pentru reparații, în 2003.⁵⁴

Subiectul a reintrat în actualitate pe fondul inițiativei de a se construi în Municipiul Cluj-Napoca un crematoriu uman (hotărârea Consiliului Local al Municipiului Cluj-Napoca, numărul 405/2011, revocată în data de 19 ianuarie 2012),⁵⁵ proiect care a generat o serie de reacții negative atât din partea Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, cât și a asociațiilor religioase creștine și a

⁴⁵ Marius Rotar, *Eternitate prin cenușă. O istorie a crematoriilor și incinerărilor umane în România secolelor XIX-XXI*, Iași, Editura Institutul European, 2011, p. 363.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ http://www.basilica.ro/stiri/si_hotarari-ale-sf-sinod-privind-inhumarea-in-biserica-ortodoxa-romana-ib_2621.html, pagină accesată în data de 29.05.2013.

⁴⁸ Marius Rotar, *Eternitatea prin cenușă*, p. 157.

⁴⁹ *Ibidem*, p. 111.

⁵⁰ *Ibidem*, p. 161.

⁵¹ Vladimir Prelipceanu, „Incinerarea morților în teologia ortodoxă”, în *Studii Teologice*, anul XIV, nr. 7-8, 1962, pp. 414-428.

⁵² Idem, „În legătură cu problema incinerării”, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul LXXXV, nr. 11-12, 1967, pp. 1189-1193.

⁵³ Idem, „Incinerarea morților în teologia ortodoxă”, în *Studii Teologice*, anul XIV, nr. 7-8, 1962, p. 414; Marius Rotar, *Eternitate prin cenușă*, p. 364.

⁵⁴ Marius Rotar, *Eternitatea prin cenușă*, p. 167.

⁵⁵ http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/Proces-verbal_19_01_2012LUCRU.pdf, pagină accesată în data de 11.11.2014.

„Distorted postmodern perspectives concerning death”, *Astra Salvensis*, II, 4, p. 159-165

credincioșilor.⁵⁶ După stoparea proiectului privind deschiderea unui crematoriu în Cluj-Napoca, un întreprinzător a optat pentru construirea lui în satul Bădeni din comuna clujeană Moldovenești.⁵⁷ Mitropolia Clujului Maramureșului și Sălajului a luat atitudine și de această dată împotriva construirii crematoriului.⁵⁸ Demersurile acestei instituții și protestele venite din partea credincioșilor nu au putut împiedica demararea construcției. Toate aprobările și ridicarea clădirii s-au făcut într-un timp destul de scurt, astfel că în data de 8 octombrie 2014 crematoriu a fost deschis oficial.⁵⁹ În acest fel se încearcă o deritualizare aproape totală a înmormântării deoarece acest eveniment (incinerarea) se derulează fără ceremonial religios (ortodox) și în marea majoritate a cazurilor doar în prezența membrilor familiei sau chiar fără asistență. Aceste „proiecte de viitor” încep să prindă contur (firav deocamdată, din fericire) și pe fondul unei dezorientări religioase. În locul unei trăiri autentice a ortodoxiei, unii membrii inactivi ai Bisericii încearcă să caute Adevărul în practici și locuri în care nu prea au cum să-L găsească. Un studiu de piață foarte recent (31 octombrie 2014), intitulat „românii și superstițiile lor” arată că doar 50% dintre români nu sunt de acord cu sărbătorirea Halloween-ului în România, 32% dintre români sunt de acord cu declarațiile preoților referitoare la această pseudo-sărbătoare, iar 12% dintre români recunosc că marchează acest moment.⁶⁰ Cei care dau importanță acestui moment au convingerea că „spiritele rele” pot fi alungate prin purtarea unei măști, a unei costumații ciudate sau printr-un carnaval și nu prin rugăciune. Biserica atrage atenția că aceste practici necreștine pot avea repercusiuni negative în viitor, mai ales în cazul copiilor (creșterea agresivității).⁶¹

Poziția Bisericii Ortodoxe referitoare la incinerare:

Ca urmare a mediatizării problemei incinerării umane și exprimarea a numeroase opinii din partea oamenilor din viața publică, pro sau contra incinerare (emisiuni tv, ziare, rețele de socializare etc.), Biserica, prin Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a emis o hotărâre sinodală și un comunicat de presă în care se

⁵⁶<http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/mitropolia-si-manasturenii-intra-in-proces-impotriva-crematoriului--102308.html>; <http://ziuadecj.realitatea.net/eveniment/mitropolitul-clujului-impotriva-incinerarii-mortii-se-inhumeaza-nu-se-ard--76950.html>; www.lumeacredintei.com/stiri.../biserica-este-impotriva-incinerarii-umane, pagini accesate în data de 07.11.2014.

⁵⁷<http://www.voceatransilvaniei.ro/crematoriu-uman-cluj-singurul-din-tara-deschis-afara-bucurestiului>, pagină accesată în data de 07.11.2014.

⁵⁸<http://www.ziare.com/cluj-napoca/stiri-actualitate/crematoriul-uman-de-la-moldovenești-declanșează-reacția-bisericii-3819793>, pagină accesată în data de 07.11.2014.

⁵⁹<http://www.voceatransilvaniei.ro/crematoriu-uman-cluj-singurul-din-tara-deschis-afara-bucurestiului/>, pagină accesată în data de 08.11.2014.

⁶⁰<http://www.ires.com.ro/articol/271/romanii-si-superstitiile-lor>, pagină accesată în data de 10.11.2014.

⁶¹<http://www.doxologia.ro/cuvinte-cheie/parerea-bisericii-despre-halloween>, pagină accesată în data de 10.11.2014.

arată poziția Bisericii referitoare la incinerare.⁶² În data de 5 iulie 2012 Sinodul Patriarhiei Ortodoxe Române, prin hotărârea numărul 4529, a readus în atenția clerului și a laicilor, câteva precizări în legătură cu practica necreștină a incinerării morților.⁶³ Din textul acestei hotărâri se poate observa consecvența cu care Biserica Ortodoxă s-a opus incinerării corpurilor credincioșilor defuncți: „Biserica Ortodoxă Română a avut și are o atitudine fermă, exprimată față de persoanele care s-au incinerat sau se vor incinera consacrată prin hotărârea sinodală din 1928 și reconfirmată prin hotărârea sinodală din anul 1933 asupra cărora nu s-a mai revenit în niciun fel, întrucât acestea exprimă punctul de vedere oficial al Bisericii noastre, fiind de datoria oricărui slujitor al Bisericii Ortodoxe Române să respecte aceste hotărâri, iar din punct de vedere pastoral, să lămurească și să-i determine pe credincioși să respecte tradiția bimilenară a înhumării creștinilor”⁶⁴

Incinerarea corpului uman este echivalentă cu profanarea acestuia deoarece omul nu se poate raporta la propriul corp ca la un lucru material pe care poate să-l înstrăineze sau să-l distrugă. Sfântul Apostol Pavel ne reamintește, în Epistola întâi către Corinteni, care trebuie să fie percepția noastră atunci când ne referim la trup: „nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt, Care este în voi, pe Care-l aveți de la Dumnezeu, și că voi nu sunteți ai voștri?” (I Corinteni 6,19). Din rugăciunea de iertare pentru cei adormiți pe care preotul o rostește atât la slujba înmormântării cât și la parastase, reiese că trupul creștinului trebuie înhumat: „și trupul lui îl dezleagă în cele din care a fost alcătuit, iar sufletul lui îl rânduește în corturile dreptilor”⁶⁵

Încercarea de a elimina ritul înmormântării existent de mii de ani, prin înlocuirea lui cu incinerarea, va avea drept efect o dezumanizare a societății și o mai mare relativizare a valorilor morale. Respectul datorat oricărei persoane trebuie să includă și respectul față de trupul respectivei persoane după ce ea a trecut la cele veșnice.

⁶²http://patriarhia.ro/images/pdf/HotarariSinodale/2012/4529_Comunicare_practica_incinerarii.pdf, pagină accesată în data de 07.11.2014.

⁶³http://www.patriarhia.ro/_layouts/images/File/4529/Comunicare_practica_incinerarii.pdf, pagină accesată în data de 07.11.2014.

⁶⁴*Ibidem.*

⁶⁵*Molitifelnic*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2013, pp. 233-236.